

სამედიცინო მენეჯმენტი: სპეციფიკა და მიდგომები

მარიამ კვირიკაშვილი,
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი
რუსუდან ქუთათელაძე,
ეკონომიკის დოქტორი,
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი

რეზიუმე

მოცემულია სამედიცინო მენეჯმენტის ავტორისეული განმარტება, გარდა ამისა, სტატიაში განხილულია სამედიცინო ბიზნესის პრობლემტიკა, რომელიც ქვეყანაში ფასიანი სამედიცინო მომსახურების პოპულარობის ზრდასთან არის დაკავშირებული.

აღნიშნულია, რომ ფასიანი სამედიცინო მომსახურების პოპულარობას განაპირობებს მისი ხარისხის მაღალი დონე. მაგრამ თვით სამედიცინო ბიზნესი იმყოფება იმ ფაქტორების ზემოქმედების ქვეშ, რომლებიც აფერხებს მის მართვასა და შემდგომ განვითარებას.

საკვანძო სიტყვები: ჯანდაცვა, სამედიცინო ბიზნესი, სამედიცინო მენეჯმენტი.

ძირითადი ტექსტი

ბოლო წლების განმავლობაში სამედიცინო მენეჯმენტისადმი ინტერესი საგრძნობლადაა მომატებული. თეორეტიკოსები და პრაქტიკოსები აგრძელებენ დისკუსიას იმის თაობაზე, თუ როგორი უნდა იყოს სამედიცინო დაწესებულებების მართვა. ამ სფეროში შექმნილი ნაშრომების უმრავლესობა ეძღვნება სახელმწიფო სამედიცინო დაწესებულებების მენეჯმენტს და მის პრობლემებს.

მკვლევარები თანხმდებიან, რომ სამედიცინო დაწესებულების კვლევა განსაკუთრებულ მიდგომებს მოითხოვს და ეს დაკავშირებულია მათ მიერ გამოშვებული პროდუქტის, - სამედიცი-

ნო მომსახურების - სპეციფიურობასთან. სამედიცინო ბიზნესის სოციალური მნიშვნელობა თავად კარნახობს მენეჯმენტისა და მარკეტინგის განსაკუთრებული მეთოდების გამოყენებას.

ქვეყანაში ყოველწლიურად იზრდება სამედიცინო მომსახურების კომერციული სექტორი და მოსახლეობა სულ უფრო ადაპტირდება მათ ფასიანობასთან. მაგრამ არის მოსახლეობის ისეთი ნაწილიც, რომელიც დღემდე ვერ შეეგუა ფასიან სამედიცინო მომსახურებას, მათი მენტალიტეტი უბრალოდ ვერ აღიქვამს ამ სფეროს ფასიანობას, როგორც არსებულ ფაქტს.

ფასიანი მომსახურება და სამედიცინო მენეჯმენტი. სამედიცინო ორგანიზაციის შიგნით ხდება მთავარი ექიმის ფუნქციის ტრანსფორმირება მმართველობითში, რაც აიძულებს მმართველებს, აიმაღლონ მმართველობითი კვალიფიკაცია, რათა შეესაბამებოდნენ ბაზრის მოთხოვნებს.

კომერციული სამედიცინო დაწესებულების მართვას გააჩნია უფრო მოქნილი ხასიათი, ვიდრე სახელმწიფო საკუთრებაში მყოფის, ვინაიდან ისინი არ ექვემდებარებიან სახელმწიფოს ფინანსურად. დღეს კერძო სამედიცინო ორგანიზაციები ძლიერ კონკურენციას უწევენ სახელმწიფო სექტორს, ვინაიდან შეუძლიათ არა მარტო მომსახურების მაღალი ხარისხის, არამედ უფრო მაღალი დონის სერვისების შეთავაზებაც.

სამედიცინო მენეჯმენტი - ეს არის საკუთრების სხვადასხვა ფორმის მქონე სამედიცინო ორგანიზაციების მიერ სპეციალური პრინციპების, მეთოდებისა და საშუალებების კომპლექსის გამოყენება, რომელიც მიმართულია შემდეგი მიზნების მიღწევაზე:

1. სამედიცინო საქმიანობიდან მიღებული მოგების მაქსიმიზაცია;
2. მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესება;
3. სოციალური ჰარმონიის მიღწევა, რომელიც დაკავშირებულია მოქალაქის უფლებასთან, მიიღოს ხარისხიანი სამედიცინო მომსახურება;
4. სამედიცინო დახმარების ხელმისაწვდომობის ამაღლება.

მედიცინის დარგის არსებული პრობლემტიკის შეფასება გამონვეულია გარე და შიდა ფაქტორებით. განვიხილოთ სამედიცინო მომსახურების ბაზრის პრობლემტიკის არსებული მოდელი.

ფაქტორები, რომლებიც ართულებს ჯანდაცვის ორგანიზაციების მართვას.წარმოშობის მიხედვით, ფაქტორები, რომლებიც ართულებს ჯანდაცვის ორგანიზაციების მართვას, შეიძლება დავყოთ ორ ჯგუფად: გარემო და შიდა ფაქტორებად.

გარემო ფაქტორებს განეკუთნება:

- სახელმწიფოს მხრიდან: ძნელად შესასრულებელი სალიცენზიო მოთხოვნები, გაზრდილი მოთხოვნები შენობის მიმართ, სამედიცინო კაბინეტების აღჭურვის მოძველებული სტანდარტები, დემპინგური ფასების დადგენა სახელმწიფო პოლიკლინიკების ფასიან მომსახურებაზე;

- საკრედიტო ორგანიზაციების მხრიდან: მცირე სამედიცინო ბიზნესის დაკრედიტებისათვის დაბალი მზაობა;

- მიმწოდებლების მხრიდან: სამედიცინო აღჭურვილობის მაღალი ღირებულება;

- მომხმარებელთა მხრიდან: კომერციული მედიცინისადმი უნდობლობა, ფასიანი მედიცინისადმი მზაობის არარსებობა;

- სხვა ელემენტები: შენობების უკმარისობა.

შიდა ფაქტორები:

- დაბალი დიაგნოსტიკური დონე;

- მარკეტინგისა და რეკლამის დაბალი დონე;

- დაბალი მმართველობითი დონე;

- კვალიფიციური კადრების ნაკლებობა;

- ფინანსური რესურსების უკმარისობა.

მოქმედებენ რა ერთობლივად, ამ ფაქტორებს სამედიცინო მომსახურების ბაზრის განვითარებისათვის მოაქვთ სხვადასხვა შეფერხება.

სამედიცინო დახმარების ფორმირებადი კომერციული სფეროს ძირითად პრობლემას არასაკმარისი დაფინანსება წარმოადგენს. კომერციული კლინიკის განვითარებისა და

კონკურენტუნარიანობის ამაღლებისათვის აუცილებელია მნიშვნელოვანი ინვესტიციების განხორციელება, თუ გავითვალისწინებთ იმ ფაქტს, რომ თანამედროვე სამედიცინო მომსახურება თავისი ბუნებით ინოვაციურია. მაღალტექნოლოგიურ სამედიცინო მომსახურებაზე გადახდისუნარიანი მოთხოვნა დაბალ დონეზე რჩება, ამიტომაც კომერციული სამედიცინო დაწესებულებების უმრავლესობისათვის ინოვაციური ტექნიკის, ტექნოლოგიების, შენობების შეძენა და საკუთარი სამედიცინო პერსონალის სწავლება-გადამზადება არა მხოლოდ მიუღწევად, არამედ არარენტაბელურ გადანყვეტილებასაც კი წარმოადგენს.

შენობებისა და სამედიცინო მოწყობილობის პრობლემა. არსებული სიტუაციის პირობებში ძირითადი ფონდების რეინვესტირებასთან ერთად ხდება საკონსულტაციო მომსახურების სექტორის ფორმირება, რომელთა განევა არ მოთხოვს მნიშვნელოვან კაპიტალდაბანდებებს. მსგავსი დაწესებულებების პრაქტიკაში შედის დიაგნოსტიკური და ლაბორატორიული კვლევები (რენტგენი, ენდოსკოპია, ენცეფალოგრამა, ჰორმონალური კვლევა). ყველაზე უფრო ხელმისაწვდომი აღჭურვილობა, რომელიც პრაქტიკულად ნებისმიერ კლინიკაში გვხვდება, არის ულტრაბგერითი სკანერი და ელექტროკარდიოგრაფი. მაგრამ სამედიცინო ტექნიკა როგორც სახელმწიფო, ასევე კერძო სტრუქტურებში, ყოველთვის ახალი არ არის, ამიტომაც მისი მაჩვენებლების ხარისხი ყოველთვის არაა დამაკმაყოფილებელი.

ფასიანი მედიცინის განვითარებისათვის შემაკავებელ ფაქტორს წარმოადგენს შენობების პრობლემა, რომელიც განსაკუთრებულად ნათლად დიდ ქალაქებში ჩანს. მაგრამ აქ არც რეგიონებია გამოწვევის, ვინაიდან სანიტარული სტანდარტების მოთხოვნების დაკმაყოფილება არც რეგიონში განლაგებულ ყველა შენობას ძალუძს.

კერძო კლინიკების უმრავლესობისათვის გამორიცხულია საკუთარი შენობების აგება, ვინაიდან ეს ძვირადღირებული სიამოვნებაა. თავის მხრივ, შესაბამისი შენობის არარსებობა

არ აძლევს კლინიკას საშუალებას სამედიცინო საქმიანობაზე ლიცენზიის მიღებისათვის მაშინაც კი, როცა სხვა სალიცენზიო მოთხოვნები შესრულებულია (მაგალითად: აღჭურვილობის არსებობა, კვალიფიციური კადრები და სხვა). ამდენად, ძირითდ პრაქტიკას საჭირო შენობების იჯარით აღება წარმოადგენს.

კომერციულმა სამედიცინო დაწესებულებებმა შეიძლება გაუწიონ ღირსეული კონკურენცია სახელმწიფო კლინიკებს მაშინ, როცა მათ მიერ იქნება მიღწეული შესაბამისი მატერიალური უზრუნველყოფისა და ტექნიკური შეიარაღების დონე, არ გადაამისამართონ ისინი და შემდგომი მკურნალობისათვის საკუთარ კლინიკაში დატოვონ პაციენტები.

დასკვნა

საქართველოს ჯანდაცვა წამოადგენს განსაკუთრებულ დარგს, რომელსაც საფუძვლიან ღირსებებთან ერთად მნიშვნელოვანი ნაკლოვანებებიც გააჩნია. სამედიცინო ორგანიზაციის მართვის არსებული სისტემა მოძველდა და მოითხოვს ახლით, შედარებით პროგრესულითა და მოქნილით ჩანაცვლებას.

სამედიცინო მენეჯმენტის დასავლური მოდელი შესაძლოა ნაწილობრივ იქნას გამოყენებულ არსებულის ჩანაცვლებისა და გარემო პირობებზე უფრო მოქნილი რეაგირებისათვის. მართვის დასავლური მეთოდები გამოყენებულ უნდა იქნას არა პირდაპირი კოპირების, არამედ ისტორიულად ჩამოყალიბებული დარგობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით; გარდა ამისა, უცხოურ მოდელებს უნდა დაემატოს ის ეფექტური მიდგომები, რომელსაც დღეს ქართული ჯანდაცვის დარგი იყენებს.

სამედიცინო მენეჯმენტის ეფექტური სისტემა, რომელიც ეფუძნება ღირექტორისა და მთავარი ექიმის ფუნქციების გამიჯნვას, წარმოშობს შესაძლებლობას იმისთვის, რათა გაიზარდოს სამედიცინო მომსახურების ხარისხი და ხელმისაწვდომობა. ჯანდაცვის სფეროს მმართველობითი კადრების ბიზნეს-გადამზადების დანერგვა მოგვცემს საშუალებას, განვახიფითროთ მმართველობითი პოტენციალი და გადავიყვანოთ კლინიკების მენეჯმენტი ახალ ხარისხობრივ დონეზე.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. The ISO Survey of ISO 9000 and ISO 14000 Certificates. – 2002. – December. – 189 p. The EFQM Excellence Model [ელექტრონული რესურსი]. www.efqm.org.
2. Evans J. R. The management and control of quality / J. R. Evans. – Cincinnati, Ohio South Western College Publishing, 2009. – 225 p.
3. Donabedian A. The quality of care. How Can It Be Assessed? / A. Donabedian; Oper. & Prod. Manag. – 2011. – Vol. 2, N 12. – P. 516.
4. გარეთ რ. ჯონსი, ჯენიფერ მ. ჯორჯი „თანამედროვე მენეჯმენტის საფუძვლები.“ თბილისი, 2006. თარგმანი ინგლისურიდან. გვ. 350. (Jhones G., George J., Modern Management Basics /in Georgian/ Tbilisi, 2006, P-350)

MEDICAL MANAGEMENT: SPECIFICS AND APPROACHES

Mariam Kvirikashvili,
The Doctoral Student of GTU
Rusudan Kutateladze,
Doctor of Economics,
Professor of GTU

RESUME

The article presents the author's definition of medical management. In addition, the article discusses the problem of medical business, which is associated with increasing the popularity of paid medical care in the country.

The author notes that the popularity of paid medical care is of high quality. But the medical business itself is under the influence of factors that hinder its management and further development.

Key words: Health Care, Medical Business, Medical Management.